

Ich mich vollkommen vereinige,
das Herausgabe eines
Wochenblattes unter dem Titel
„Slavinja“ in krainerischer
Sprache der obgenannten
Weltpriester, ablehnend
bescheiden lassen zu wollen.

Wien, am 1. Jänner 1825
Eurer Excellenz
Gehorsamer Diener
Sednitzky

SLAVINJA

Literarni in domovinski list v krajskem jesiku

Priloga k Laibacher Zeitung

Nr. 1

Pervi letnik.

18. Profenza 1825.

V ta Ilirsko-krajski snanftveni list so blagohotno privolili njega
ekzfelenzia gošpod JOSHEF KAMILO BARON SCHMIDBURG.

Lubi bralez!

List bo repositorium vsega domovinskega in bode posebno obravnaval: 1. Deshelno sgodovino, slafti dobo frednjega veka: doneške k zerkveni in fhkofijski sgodovini, shivotopife deshelnih muzhenikov in fvetnikov k' vnemanju sa poboshnoft, shivotopife krajskih junakov in domoljubne opife bitk, biograffke notize o flovanskih uzhenjakih in njihovih delih sa vs gled mladim krajskim talentom. — 2. Semljepife, krajepife in dershavopif domovine, opife domazhjih naravnih snamenitofti, potopife, etimologio flovanskih imen krajev. — 3. Domovinsko botaniko, mineralogijo, sdravilne vrelze, vremenska opasovanja in pravila. Štoletno pratiko. Praktizhna krajska kmezha vremenska pravila. — 4. Domovinsko gošpodarftvo, tovarne, topilnize. — 5. Javno in privatno vs gojo. Opife fholf, fholfkih slavnofti itd. k' rasvidu rastozhe kulture na Krajskem. — 6. Šlovanski jesik, obizhaji in navade. Ljudske pripovedke in pefmi, krajske pregovore in uganke v sabavo in oftrenje duhovitofti. — 7. Literarni vefnik vfeh slovanskih del in spifov za krajske ljubitelje knjig.

Namen tega lista je sgol k orift in sabava, isobrasba uma in oplemenitev ferza. V njem saman ifhefh budnize na Krajsze in politizhne novize.

Na fvitlobo dane vfaki torek od drushbe Šlavjanov.

Janes Ziegler, Franz Kfaver shlahten Andrioli, Ignaz Holzapfel
V Ljubljani 1. Profenza 1825.

Šlavinja

Sbud' fe Slavinja is lipave fenze!
Vftan, in fe hlapa modrizi napi!
Tergaj zvetliz fi, in spletaj fi venze,
Jutro zhefhenja fe tebi jafni!

Smèti vefela is gofliz fi Krajskih
Sive lenobe saftarani práh!
Godi vefelje v' lepavah nam rajnskih! —
Kaj tako dolgo oklepa te ftrah?

Kaj? — Al' framujefh fe svoja jesika? —
Kter' fe she v' pefmah je flajshi glafil? —
Kaj? Te bolj nemfhka jesizhniza mika,
Ker te je nemiz nemfhkvati uzhil?

Bodefh mar vezhno svoj rod ti tajila,
In le molzhala, de ptujzi flove?
S' ptujimi pefmi rojake pazhila,
Ki fe she ptujzam prerade ftudé.

Kaj, morebiti priprave ne najdefh
De bi prepevati vredno jo blo?
Al' po domaftvo tak malo ti sajdefh?
Je otemnelo ti biftro oko?

Zhe te ne ginijo brajde dolenske,
Sava prebiftra ne biftri duha;
Al' ne bogat' jo te rude gorenške?
Krafnost Triglava ne vnema ferza?

Bofh le od svojih rojakov molzhala,
Kterih rasumnoft je hvalil vefvet?
Bofh fe le svojih vojakov fram'vala
Kterih oroshje je Turkam trepet? —

Vftani! — v pefmah vefelih sahvali
Franza Ozheta — sa svojo modroft!
Poj jim hvaleshnoft, ker oni fo dali
Strunizam tvojim fpet novo fladkoft!

Poj! in vefelja preporna ti budi
V' ferzah Slovenzov fpet frezho novó!
Poj! zhe nad taboj fe ptujzam tud' ftudi,
Poj! Saj fe Krajszam ftudilo ne bo!

Ignaz Holzapfel

Krajnfka Šlavinja

Pomágaj vézhni in dobrótni
Popífat' jezion mi firotni,
Ki mater 'má, je ne posná,
In bérsh, ko úma kaj dobiva,
Ga prezej ptuji duh saliva,
In kúshen véter mu pihljá,
Ne mòre v' fvojim fe osréti,
Ozhi ne mòre v svoje vpréti,
Kjer ptuja spáka mu igrá.

Glej! vfe pozhútke mu satira,
Shelje otrózhje mu podira,
Ki jih od mátere dobí.
Prezhúdno vádi ga zhertiti,
Dobróte njene posabiti,
Za ktére doft she védil ní;
Pa njene shege sanizhváti,
In sméshne druge pofnemváti,
Rojákam tróbi dni, nozhi!

Zhe revni stán ta premifhljújem,
Škriváj per fébi fam sdihújem;
Od shálosti she vès kopním.
Al' ni od zherta taka síla?
Al' ni natóre sprebernila?
Divjakam take ne shelím!
Zhlovéka síli satajiti
Nagóne ferzhne, in fforiti,
Kar je nafprót pozhútkam vřím.

In ta nefrézha je sadéla,
Ter slóbnó tréti je sazhéla.
Šlavinja! sdáj tvoj flavni rod.
She sbirajo fe vfe nadlóge,
Šem klátijo fe v' nafhe króge;
Ne bom she právil: Kdáj? odkód?
Sadòst, de pravim: Ni ti kóta — — —
Povfod je ptuja kushna smóta
She prasnovála letni gód.

Prebláshen je, kir tám fšanuje,
Kjer fhe jesika slava zhúje,
Tam, kjer mu vénzi she zvetó,
Kjer ni potreba glave tréti,
In ptujiga popréj uméti,
Šhe préden svòjga kaj vedó:
Al jès fim sgúbil svoje léta
Do sdajnga zhafa od detéta,
S' jesiki ptujmi s' vfo fkerbjó.

She, ko fe drusih navelízhal
Šim, nepotrebnih fe preprizhal,
Šlavinja! kómaj te fposnam.
Veliko je rojákov tazih,
Ki nífo sadni v' drugih vfazih;
In tēbe vender jih je frám:
Imé roják nefmem mu dáti,
Kdor tebe nezhe prav fposnáti.
Zhe drugi nezhe, hózhem fám:

(Dalje sledi ...)

Jurij Grabrijan

Blagimu Krajnzju

Krajnz! v grobu temòte prerafhena vfa
She dolgo prelépa flovénfhna leshí;
Perfjalo bo fonze in sgínla tema
Le blagi Šlovénz naj jo 's fpanja sbudi!

V' drusih deshelah fo kdaj she sazhéli
Vumni, vuzheni flovenfhno budít'.
Rekli fo blagi vfi Krajnzi veféli:
Mi pazh ne fmémo nar sadnijfhih bit'.

Krajnz! réfje de nífi nar slabfhi Šlovénz,
To trdit' in prizhati, vém, ni prevezh;
Te klizat' in vabit' obétat' ti vénz',
Ni treba; fej t' prihodnoft' ne morem odrezh'.

Glave fi vumne, in fkerben sadòft',
Hodit' nevtrudama v' fvoji mladòft',
Pit is ftudenza flovénfke fladkofti;
Kmal bosh osdravil vfe krajnfhne flabofti.

Ne vftrásh' fe ovérkov, nikar ne obftoj;
Šej Snotranjiz, Šhtajerz, globóki Dolénz
Ti pride na pómozh. Le nizh fe ne boj;
Rokò ti podaja Korofhiz, Gorénz.

Kajb' velizhaftvo flovénfhne ti kasal?
Vém, de tud' njene bolésni posnash.
Zélil bosh rane nje, nè famo masal,
Bebzov ne vprafhaj; fej pamet imafh.

***

Špomlad

Kar je naf, pojmo in bod'mo veféli,
Naf je posdravila ljuba fpomlad!
Sharki nebefhki fo greti sazheli,
Vřtane fpomlad, ino sima gre fpat.

Joshef Burger

Mati s' ptujko

Tevtonka Šlavenze Po fvoje uzhiſh, Hvaleshnost od mene Šlavinje shelifh.	Nesnan ino reven Moj jesik ſposnafh, Od mojih ga rijefh, De fvoj'ga jim daſh.	Šoglaſnikov doſti Raslozhit ne snafh, De ptuje imena Nevmevne ravnafh.	Kaj mleka flavenjga Vi niſte kdaj pil'? Kaj niſte za kruhek Šlavenje proſil'?
Šim tega vesela Kot Vojfova bla, Ko Jurzhika Murat Sa fvojga ſposna.	Šposnaj, de derdranje Je v' tvojim jesik', De ſklanjaſh prav malo, V glagolji ni flik.	Zhe b'ti me posnala, Ko jes te posnam, Bi te bolj molzhezhe Vrivanja blo fram.	Kri ni bla ſhe voda, Kar ſtvarjen je ſvet, Al tukaj iſjemik Vi hozhte imet'?
S domazhim sazheti Je temelj modroſti, Poſluſhati mater Najperva dolshnoſt.	Ker Gregov Hebrejov Upregne ne vmeſh, V glagolji flavenſkim Sa ſpredke ne vefh.	In vi pa Šlovenzi! — Še daſte motit'. Jes mati vaſ bodem — Pa moram fvarit.	De mater ſpoſhtujeſh, Ši ſpomni moj rod; Tevtonka pa vedi, De moje je tod!

Savični Vili

Iz ozhétovga predvòra, Skálna hzhí, naſtáv' uhó! S bíſtre mi Savíze sòra, Vila, pridi pod nebó!	Sdráve tréſnoſti ſhivlènje Védno túkej ſe zedí, Mlad paſtír ima hlajènje, Kròtko zhédo napojí.	Tudi hózhem jes navséti Se preſdravíga duhá, De bom lépſhi mogel péti: Vſák potémz naj Te poſná!
Báhu rája, lej! Menáda, Bréngle vedno ga glufhé, Téb' bliſhézha oh Najáda, Smírej ſtrúne ſhe molzhé! —	Lej! is fkále se raſlija Vef'ispénjen vélki flap, Lépig trávnikam napíja, Krog raſſhírja bíſter hlap.	
Jes Ti bóm, Najáda, bréngal! Kdó bo grajal ſtruniz gláf? Svétli túl je ſhe ſaſhvénkal, Mezh pervéſan je ſa páf.	Ti zvetlíze ſlo napajaſh, Vila! nam lepó diſhé, S' pévſkim dúham naſnavdájaſh. Krájnzí naj Te vsi flavé!	

Matevsh Ravnikar Poshenzhan

Pajk s' muho

Muſhíza ſkakala Po híſhi ob ſid: Vefelo pleſála; Mladine flep vid!	Preſhernó v' kot leta, Pajk v' niti tanké Pleſavko ſapleta, Saderge moré.
Tekaviz is kota She davno preſhí, Ne umi ſírota, V' pogubo brenzhí.	Omaga teſhavi; Da pezhizah uk: Beſhite naſtavi! Nevaren klobuk!

Janes Ziegler

Septembra 1824 so Janez Cigler, Ksaverij pl. Andrioli in Ignac Holzapfel na Ljubljanski gubernij, ki ga je vodil Jožef Kamilo Schmidburg, naslovili prošnjo za dovoljenje za izdajanje *Slavinje*, časopisa v slovenskem jeziku. Čeprav je gubernij izdajanje lista odobril, je zahteval še dovoljenje dunajskega dvornega policijsko-cenzurnega urada. Njegov predsednik Josef von Sedlnitzky je na podlagi negativnih mnenj ljubljanskega škofa Wolfa in predstojnika policije Schmidhammerja 1. januarja 1825 izdajo dovoljenja zavrnil. Ob rojevanju ideje za *Slavinjo* je nastalo več pesmi, ki objave z nekaj izjemami niso doživele. Na podlagi ohranjenega gradiva si je mogoče zamisliti, kako bi te pesmi zapolnile strani nesojene *Slavinje*.

Šlavinja

Pod ktir'ga néba paš, Šlavinja! je spodila
Te špaka flabih dni špod kròga nafhjih svésd?
Šlovenzòv blasih dom fi frota sapustila;
Modriza Nemshka fe na tvoje mefto gnjésd'!
Bofh dolgo she od naf odlozhena oftala?
V nesnan'ga lóga fénz' samaknjena leshala?
Prid'! Tvoj'ga pétja glaf po Krajnfkim naj gromí,
Nemarnih pezvov roj is prasnih fanj budi!

Oftrafhiti nikar fe revniga jezika;
Po fvojimu Šlovénz tud' sloshno rezhi sna.
Lepo fe befedí domazhjih vésa ftika,
Zhe fe tolkajn perklad is Nemshkiga odda.
Al' ni pred malo lét' Tevtonova modriza
Tik tal she plésala? sdaj, fkorej vfih kraljiza,
Prepéva slòbo vojn, nebefhkih ognjov ték,
Pogúm junafhkih mosh, vreména védni krég.

Pa prifhla tudi bo na fvitlo tvoja flava,
Tud' tvoje zhelo bo obvíjal smaga venz;
Študenž ti rad odprè — naj bébz fe pošmehava, —
Zhe te potreba fil', prijasno drug Šlovénz.
Junaki! vurno fkup! Šlavinja she prihaja,
Prelep'ga petja šad v' Ilirijo safaja;
Prijazno ji podá rokó Zefarfki dvor,
Podpira nje mladost Šlovénzov pridni sbor.

***

Na posipu Hudiga grada

Tiha grosa me dohaja,
Al' oftanem — al' fbeshím?
Rasvalina med obdaja,
Glej od grose oftermím.

Kje felifha, kje f'-hodila
Kje so jezhe — tvoja fla?
Kje ftrashifha, kje morifha,
Kje oroshje — teb igra?

To grad je sdaj tvoja shetev
To plazhila prelepé;
De rotenje, ferd in kletev
Še po grobu ti padé.

Plas posipa fe po fteni,
Šivo sidje fe drobí;
Kaj posip letá pomeni?
Rasvalína, kdo fi tí?

Kje junaki — kje momaki
Ki ftrah'vali fo semljo? —
Kje oprode, kje vojfhaki,
Ktere pašlo je slato?

Strafhni sgled! Je to zhloveka
Slava, dika, mozh in zhaft?
To naredba ffar'ga veka,
Velizhaftvo in oblaft? —

Hudi grad! She fe ti blisha,
Tvoj'ga bitja sadnji dan;
Zhaf ofhabnost tvojo nisha,
Strah is tebe je isgnan.

Kje? — Pa kaj bo kdo po prahu
Po mogozhnosti fprahval?
Pognil glavo fi tud' ftrahu,
Hudi grad, ker fi ftrahval!

V' prah — posip in rasvaline
Se na semlji vfé raspè;
Zhaf pomigne — in premine,
Kar le zhlovek kolj pozhné.

Kje fo fkladi, kje sidovi,
'S kterih, grad, fi sladbe lil?
Kjé fo vrata, kjé mostovi,
Kjer je trinog mir dervil? —

Vfakmu pride dan plazhila
Pred al potler, gotov' je;
Bog je vkasal — oklenila
Je pogimba tebe fe.

Le kar v' ferzu lep'ga ftvari
Boshja mozh — to obftojí;
Unfran fvéta fe she shari,
Lepfhi fe ponebefi.

Ignaz Holzapfel

V Šlavinji Nr. 2: véliki flovenfki ep *Ostríviza nepremagana*,
ki ga je špifal nafh korofhki fodelavež Urban Jarnik.

V kratkem iside

„Lehrgebäude der flovenifchen Sprache im Königreiche Illyrien und in den benachbarten Provinzen“:
špifal Franz Metelko, k. k. Profeffor flovenfke filologie na Lizeju v Ljubljani.

V Ljubljani. Natifnil in saloshil Kleinmayr.

Urednik Franz Kfaver shlahten Andrioli.

Šlavinja: literarni in domovinski list v krajnskem jeziku (zamišljena izdaja). Zasnova Andrejka Žejn in Marijan Dovič. Uredila Andrejka Žejn. Zamišljena izdaja prve številke onemogočene *Šlavinje* je priloga kataloga razstave »Slovenci in cesarska cenzura od Jožefa II. do prve svetovne vojne« (NUK, 25. maj–25. november 2023). Ljubljana: ZRC SAZU in NUK, 2023.